

Original article

Bir Alman Filozofu Olarak Walter Benjamin'in Eğitim Felsefesine Yönelik Düşüncelerinin İncelenmesi

An Inquiry into Walter Benjamin's Thoughts on the Philosophy of Education as a German Philosopher

Ali Yalçın *

Independent Researcher, Türkiye

Özet

Bu çalışma, yirminci yüzyılın etkili Alman filozoflarından biri olan Walter Benjamin'in, eğitim felsefesi ile ilgili görüşleri temel alınarak geleneksel öğretme-öğrenme süreçlerinin ötesinde yaklaşmış ve onun toplum, kültür ve tarihsel bağlamlarla ilişkisi üzerine odaklanmıştır. Bu bağlamda, Walter Benjamin'in pedagojik mirası temel alınarak; ahlak eğitimi, üniversite yaşamı, çocuk edebiyatı, çocuk oyuncakları ve eğitimde teknoloji kullanımı hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Onun bu konular hakkındaki eleştirel değerlendirmeleri, çağdaş eğitim felsefesine önemli katkılar sağlamaktadır. Mevcut araştırmanın amacı, Benjamin'in eğitim felsefesi ile ilgili düşüncelerini kapsamlı bir şekilde incelemeyi, temel unsurlarını belirlemeyi ve modern yapılandırmacı eğitimi yaklaşımıyla benzerliklerini ve farklılıklarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın temel verileri, Benjamin'in "çocuklar, gençler ve eğitim" adlı eserinden elde edilmiş ve akademik literatürle de değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, Benjamin'in ahlak eğitimi, katı ve şematik olarak eleştirdiğini, bunun yerine Kantçı etik iradeye dayanan içsel ahlaki farkındalığın geliştirilmesini savunduğunu ortaya koymaktadır. Walter Benjamin, üniversitenin sadece mesleki eğitim veren bir kurum olmanın ötesinde, bireyin manevi ve entelektüel gelişimine katkıda bulunması gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca çocuk edebiyatı ve oyuncaklarını tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamları içinde değerlendirdiği ve bunların hayal gücü, yaratıcılık ve sosyal kimliği şekillendirmedeki rolüne değinmiştir. Teknolojiyle ilgili olarak Benjamin, ikili bir bakış açısı benimsemiş, teknolojinin özellikle o dönemde radyonun harika oluşundan bahsederken öte yandan sömürgeci bir amaca da hizmet edebileceği uyarısını da yapmıştır. Ayrıca Benjamin'in eğitim hakkındaki fikirleri ile yapılandırmacı eğitim ilkeleri arasındaki örtüşme ve ayrışmalar olduğu görülmektedir. Benjamin'in maneviyata, estetiğe ve ahlak eğitiminin din bağlantısına (genç kuşağın eğitim yolu, din olmadan anlamsızdır) odaklanması, yapılandırmacılığın seküler, pragmatik yönelimiyle tezat oluşturmaktadır. Bu sonuçlar, Benjamin'in eğitim felsefesini, çağdaş eğitim uygulamalarını yeniden düşünmek adına örnek bir çalışma olacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Felsefesi, Walter Benjamin, Alman Filozofu, Eğitim

Abstract

This study is based on the views of Walter Benjamin, one of the most influential German philosophers of the twentieth century, on the philosophy of education, approaching it beyond traditional teaching-learning processes and focusing on its relationship with society, culture and historical contexts. In this context, based on Walter Benjamin's pedagogical heritage, his views on moral

* Corresponding author:

Ali Yalçın graduated with a PhD in Social Studies Education from Bursa Uludağ University in Bursa, Türkiye. His research areas include social studies education, the use of artificial intelligence in education, responsibility education, the history of education, and digital tools. He lived and was educated in Bursa and Yalova, Türkiye.
Email: aliylcnn77@gmail.com

education, university life, children's literature, children's toys and the use of technology in education are included. His critical evaluations on these issues make important contributions to contemporary philosophy of education. The aim of the present study is to comprehensively examine Benjamin's thoughts on philosophy of education, to identify its main elements and to evaluate its similarities and differences with the modern constructivist approach to education. In this context, the basic data of the study were obtained from Benjamin's work "children, youth and education" and evaluated with the academic literature. According to the findings of the study, Benjamin criticizes moral education as rigid and schematic and instead advocates the development of inner moral awareness based on Kantian ethical will. Walter Benjamin argues that the university should contribute to the spiritual and intellectual development of the individual, rather than just being an institution that provides vocational education. He also discussed children's literature and toys in their historical, social and cultural contexts and their role in shaping imagination, creativity and social identity. Regarding technology, Benjamin adopted a dual perspective, talking about the wonder of technology, especially radio at the time, but also warning that it could also serve a colonialist purpose. There are also overlaps and divergences between Benjamin's ideas on education and the principles of constructivist education. Benjamin's focus on spirituality, aesthetics and the religious connection of moral education (the educational path of the younger generation is meaningless without religion) contrasts with the secular, pragmatic orientation of constructivism. These results can be said to be an exemplary study in developing a critical perspective in order to rethink Benjamin's philosophy of education and contemporary educational practices.

Keywords: Philosophy of Education, Walter Benjamin, German Philosopher, Education

Received: 11 November 2025 * **Accepted:** 28 December 2025 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/ijiasos.2025.1387.2>

GİRİŞ

20. Yüzyılın en özgün ve çokdisiplinli düşünürlerinden biri olan Walter Benjamin, yalnızca kültür eleştirisi, estetik ve tarih felsefesi alanlarında değil; aynı zamanda eğitim düşüncesiyle de ön planda olan önemli bir kişiliktir. Modernitenin eleştirisini yaparken tarih, sanat ve toplumsal yapılar arasında kurduğu ilişkiler, onun pedagojik yaklaşımlarını da belirlemiştir. Benjamin'in eğitim felsefesine ilişkin düşünceleri doğrudan sistematik bir şekilde sunulmasa da yazılarında ve özellikle "*çocuklar, gençlik ve eğitim üzerine*" başlığı altında derlenen metinlerinde; öğrenme, deneyim, hafıza, anlatı, çocukluk ve bilgi kavramlarına yönelik özgün değerlendirmeleri dikkat çekicidir (Benjamin, 2018; Öztürk, 2020). Benjamin, eğitimi sadece öğretme ve öğrenme süreçleriyle sınırlı görmemiş, aynı zamanda toplum, felsefe, kültür ve tarihsel bağlamlar ile ilişkilendirmiştir (Lowy, 2016). Bu yönüyle Benjamin'in pedagojik mirası, çağdaş eğitim felsefesi için bir kaynak olma özelliği taşımaktadır. Çünkü Benjamin, çalışmalarında doğrudan bir "*eğitim yaklaşımı*" hakkındaki düşüncelerini belirtmekten ziyade daha çok eğitim sisteminin genel yapısı ve amacı hakkında temel sorular sorarak, yaşadığı dönemin mevcut eğitim yaklaşımlarına eleştirel bir bakış açısı geliştirmiştir (Buck-Morss, 1991; Leslie, 2000; Wolin, 2023).

20. yüzyılın en çarpıcı ve tartışmalı filozoflarından biri olan Walter Benjamin, felsefesiyle edebiyat, sanat ve tarih gibi pek çok disiplini derinden etkilemiştir (Oskay, 1985; Akkanat, 2022). Özellikle modernist ve post-modernist düşünce üzerindeki etkisi inkâr edilemez. Ancak, Benjamin'in düşünsel mirası, genellikle estetik, politik ve felsefi boyutlarıyla incelenirken, eğitim alanındaki varlığı

yeterince keşfedilmediği söylenebilir (Beiner, 1984). Benjamin, özellikle çocukların dünyasını ve eğitimini, toplumsal ve kültürel bağlamlar içinde incelediği görülmektedir. Hatta çalışmalarında kısa makaleler, tarihsel örnekler, edebiyat ve sanat analizleriyle bu konu hakkındaki görüşlerini destekleyici kanıtlara yer vermektedir. Ahlak eğitiminin paradoksal doğasını, deneyimin sınırlarını, yeni gençliğin dinsel tutumunu, üniversite yaşamının sorunlarını, eski çocuk kitaplarının kültürel önemini, oyuncakların toplumsal işlevi gibi konu başlıkları eğitim kapsamında ele aldığı konulardan sadece bazılarıdır (Benjamin, 1993; Benjamin, 2001).

Benjamin'in eğitimle ilgili düşünceleri, büyük ölçüde dil, kültür ve tarihsel materyalizmin birleştirildiği bağlamda gelişmiştir. (Benjamin, 2001; Akkanat, 2022). Bu bağlamda, eğitim teorisi üzerine yaptığı çalışmalarda, eğitimsel uygulamaların kültürel ve toplumsal yapılarla ilişkisini ele almıştır. Ancak bu yaklaşım, geleneksel eğitim anlayışlarından farklı olduğu için, eğitim araştırmalarında yeterince yer bulmamıştır. Literatürdeki bu eksiklik, Benjamin'in pedagojik mirasının tam anlamıyla anlaşılmasını engellemektedir. Ayrıca, günümüzde eğitim felsefesi ile ilgili yapılan çalışmalar genellikle Batılı düşünürlerin etkisi altında şekillenirken, Benjamin'in fikirleri genellikle arka planda kalmaktadır (Weber, 1991; Harootunian, 1996). Dolayısıyla Benjamin'in eğitim konularına dair yazılı çalışmalarının sınırlı olması, onun pedagojik düşüncelerinin genellikle ihmal edildiği söylenebilir. Ancak, günümüz eğitim literatüründe, Walter Benjamin'in düşüncesini farklı açılardan ele almaktadır. İlki, Benjamin'in tarih felsefesini, özellikle tarihçiliğe ve tarihsel materyalizme getirdiği eleştirileri ve deneyim kavramını merkez alan özgün tarih anlayışına dayanmaktadır (Oskay, 1982; Akkanat, 2022; Beiner, 2013; Gülenç ve Önder, 2011). Diğeri ise Benjamin'in modernitedeki deneyim krizini, düşünceleri, kültür, politika, sanatsal imgelerin dönüştürücü gücünü ve çocukluk kavramını irdeleyen felsefi çalışmalar olduğu görülmektedir (Sözer, 1977; Oskay, 1985; Demiralp, 1999; Oskay, 2000; Özbek, 2000; Witte, 2002; Benjamin, 2013; Procyshyn, 2014; Mollaer, 2015; Ümer, 2017).

21. Yüzyılda Eğitim Felsefesi Paradigması ve Walter Benjamin

Eğitim felsefesi, eğitimin temel amaçlarını, doğasını, yöntemlerini, değerlerini ve ideallerini sorgulayan; eğitimle ilgili düşünsel temelleri ve yönelimleri inceleyen bir felsefe alt disiplindir (Noddings, 2007; Ornstein & Hunkins, 2017). Hem felsefenin kavramsal gücünden hem de eğitimin pratik alanından beslenir. Bu disiplin, eğitim uygulamalarının arkasındaki düşünsel sistemleri sorgulayarak “Nasıl bir insan yetiştirmeliyiz?”, “Eğitimin amacı nedir?”, “Bilgi nedir ve nasıl öğrenilir?”, “Ahlaki gelişim eğitim yoluyla sağlanabilir mi?” gibi temel sorulara yanıt arar (Guttek, 2014; Ozmon & Craver, 1981).

21. yüzyılda eğitim felsefesi, teknolojik gelişmeler ve küresel etkileşimlerin etkisiyle geleneksel anlayışın ötesine geçmektedir. Artık eğitimin amacı yalnızca bilgi aktarmak değil, aynı zamanda öğrencileri yaratıcı düşünebilen, eleştirel sorgulayan ve karmaşık problemleri çözebilen bireyler olarak yetiştirmektir. Bu bağlamda, dijital teknolojilerin ve internetin yaygınlaşması; eğitime erişimi

kolaylaştırmakta, öğrenmeyi daha esnek ve bireyselleştirilmiş hale getirmektedir (Alkayış, 2021; Uçak & Erdem, 2020). Bu gelişmeler ışığında şekillenen “21. yüzyıl eğitim felsefesi paradigması”, toplumsal, teknolojik ve kültürel değişimlere duyarlı olarak yeniden tanımlanmaktadır. Geleneksel öğretim modellerinin yerini, öğrencinin öğrenme sürecine aktif olarak katıldığı, eleştirel düşünmeyi ve iş birliğini esas alan, yaşam boyu öğrenmeyi teşvik eden yaklaşımlar almaktadır. Bu yeni yaklaşımda, yapılandırmacı (konstrüktivist) eğitim anlayışı ön plana çıkmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre bilgi, öğrenci tarafından pasif bir şekilde alınmaz; aksine, birey bilgiyi aktif olarak kendisi oluşturur. Öğrenci, sahip olduğu önceki bilgiler, kişisel deneyimleri ve sosyal çevresiyle kurduğu etkileşimler aracılığıyla yeni anlamlar geliştirir. Bu sayede öğrenme süreci kişiselleştirilir ve öğrenciler öğrenmeye daha aktif katılarak bilgiyi daha derin, kalıcı ve anlamlı biçimde kavrarlar (Fosnot, 2005; Vygotsky, 1978).

21. yüzyıl eğitiminde, uluslararası iş birlikleri ve küresel bilgi ağlarının etkisi giderek artmaktadır. Farklı ülkelerden gelen öğrenciler ve akademisyenler arasında kurulan etkileşim, eğitimde kaliteyi yükseltmekte ve çok kültürlü bakış açılarını bir araya getirmektedir (UNESCO, 2015). Bu durum, bireylerin farklı düşünce biçimlerini tanımasını sağlayarak çok boyutlu düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sunmaktadır. Günümüzün karmaşık problemleri, tek bir disiplinin bakış açısıyla çözülemeyecek kadar çok yönlü hâle gelmiştir. Bu nedenle eğitimde disiplinlerarası (interdisipliner) yaklaşımlar ön plana çıkmaktadır. Fen bilimleri, sosyal bilimler, sanat ve teknoloji gibi alanlar arasındaki etkileşim, yeni öğrenme yolları ve uygulama modellerinin geliştirilmesini mümkün kılmaktadır (Biesta, 2010). Ayrıca, bilgi çağında yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm, öğrenmenin sadece belirli bir yaş veya dönemle sınırlı kalamayacağını ortaya koymuştur. Günümüzde bireylerin, hem mesleki hem de kişisel yaşamlarında başarılı olabilmeleri için kendilerini sürekli geliştirmeleri gerekmektedir. Bu durum, eğitim felsefesinde yaşam boyu öğrenme anlayışının ne kadar önemli hâle geldiğini göstermektedir (OECD, 2018).

21. yüzyıl eğitim felsefesi paradigması, öğrenmeyi yalnızca bilgi aktarımından ziyade, eleştirel düşünme, yaratıcılık, dijital okuryazarlık, ve yaşam boyu öğrenmeyi içeren çok boyutlu bir süreç olarak yeniden tanımlamaktadır. Teknolojik yenilikler, küreselleşme ve toplumsal dönüşümler, bu paradigmanın şekillenmesinde belirleyici rol oynarken; eğitim kurumlarının ve politikalarının, bireylerin sürekli değişen dünyada aktif, bilinçli ve uyumlu bireyler olarak yetişmesini sağlaması gerekmektedir.

Eğitim felsefesi, tarih boyunca bireyin toplumla, bilgiyle ve değerlerle kurduğu ilişkinin düşünsel temelini inşa eden bir disiplin olarak önemli bir konuma sahip olmuştur. 21. yüzyılda yaşanan dijital dönüşüm, küreselleşme, bilgi ekonomisinin yükselişi ve bireyselleşme gibi dinamikler, eğitim felsefesinin sınırlarını yeniden tanımlamaktadır (Canatan, 2018). Bu bağlamda, özellikle kültür, tarih, eleştiri ve estetik kuram alanlarında önemli katkılarda bulunan Alman düşünür Walter Benjamin’in

düşünceleri, çağdaş eğitim anlayışının yeniden değerlendirilmesinde önemli bir kaynak sunmaktadır. Postmodern eğitim kuramları, öğrenen merkezli yaklaşımlar, öğrenmenin çoklu bağlamlara yayılması (öğrenmenin mekândan bağımsızlaşması) gibi yönelimler öne çıkmaktadır. Bu paradigmatik dönüşüm, yalnızca pedagojik araç ve yöntemleri değil, aynı zamanda eğitimin epistemolojik, ontolojik ve aksiyolojik temellerini de yeniden sorgulamaktadır.

Walter Benjamin'in özellikle "çocukluk", "oyun", "tecrübe", "hafıza", "modernite eleştirisi" ve "anlatı" ya dair çözümlemeleri, eğitim felsefesi açısından dikkate değer açılımlar sunmaktadır. Benjamin'in çocuklara yönelik bakışı, pedagojik bir disiplin olmaktan öte; çocukluğun bir "dünya algı biçimi" olduğunu savunur. Ona göre çocuklar, oyun ve imgeler yoluyla gerçekliği, farklı bir şekilde anlamlandırır (Benjamin, 1999).

Benjamin'in modernite eleştirisi, mekanikleşen yaşamın birey üzerindeki etkilerini ve kültürel yabancılaşmayı merkeze alır. Bu durum, bugünkü dijital eğitim bağlamında tekrar değerlendirilmelidir. Örneğin, dijitalleşen eğitimde tecrübenin (Erfahrung) yerini yüzeysel bilgi (Erlebnis) alırken; Benjamin'in "anlatı" ve "tecrübe kaybı" vurguları bu gelişmeleri eleştirel biçimde yorumlamak için iyi bir zemin sunmaktadır. Benjamin'e göre "deneyim aktarımı, insanın geçmişle ve gelenekle kurduğu ilişkiyi mümkün kılmaktadır". Bu yönüyle anlatı, eğitimin temel bir unsuru olarak görülmelidir. Dijital çağda bilgilerin yüzeyselleştiği, hızlı tüketildiği bir dönemde, öğrencilerin deneyimleyerek ve hikâye anlatımı yoluyla öğrenmesi; kalıcılığı ve anlamı artırabileceğini ifade etmesi dikkat çekicidir (Benjamin, 2008). Benjamin'in çocukluk, anlatı, deneyim ve kültürel belleğe dair görüşleri, eğitimde kapsamlı ve anlamlı bir dönüşümün kapılarını aralamaktadır. Bu bağlamda Benjamin'in felsefi sezgileri, sadece geçmişin değil, geleceğin eğitimine de yol gösterici bazı niteliklere sahip olduğu söylenebilir.

Walter Benjamin'e göre eğitim, yalnızca bilgi aktarımından ibaret bir süreç değildir. Aynı zamanda bireyin, toplumsal ve kültürel bağlam içinde şekillendiği bir gelişim sürecidir. Bu süreçte Benjamin, öğretmen, öğrenci ve toplum arasındaki ilişki ve etkileşimlerin önemli olduğunu düşünmüştür. Bu nedenle onun felsefi mirasını eğitim perspektifinden yeniden değerlendirmek, günümüz eğitim felsefesi açısından hem kuramsal hem de pratik düzeyde zengin bir kaynak sunma potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla bu çalışma, Benjamin'in yaklaşımına dayalı fikirlerle pedagojik uygulamalara katkı sağlamayı ve eğitim felsefesi literatüründe Benjamin'in daha geniş yer bulmasına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Benjamin'in yaşadığı dönemde Alman eğitim yaşamında öne çıkardığı görüşler ve eleştiriler göz önünde bulundurulduğunda, bu yaklaşımın günümüzde alanında çalışan araştırmacılar ile konuya ilgi duyan okuyucuların Alman eğitimi hakkında bilgi edinmelerine önemli ölçüde katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, Benjamin'in eğitimdeki rolünü ve bireylerin eğitimi ile toplum arasındaki etkileşimi nasıl gördüğünü anlamak, düşüncelerinin çağdaş eğitim uygulamalarıyla olan benzerlik ve farklılıklarını anlamaya katkı sunması beklenmektedir. Bu açıklamalardan anlaşıldığı üzere çalışmanın temel amacı, Walter Benjamin'in eğitim hakkındaki

düşüncelerini kapsamlı bir şekilde inceleyerek, onun eğitim felsefesinin ana unsurlarını belirlemek ve bu unsurların günümüz eğitim yaklaşımlarıyla (yapılandırmacı kuram) olan benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymaktır. Bu genel amaçtan hareketle şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Walter Benjamin'in ahlak eğitimi hakkındaki düşünceleri nelerdir?
2. Walter Benjamin eserinde üniversite kavramını nasıl ele almıştır?
3. Walter Benjamin'e göre çocuk kitaplarının tarihsel, toplumsal ve kültürel bağlamı nedir?
4. Walter Benjamin'e göre çocuk oyuncaklarının tarihsel, toplumsal ve kültürel bağlamı nedir?
5. Walter Benjamin'in teknolojinin eğitimde kullanımı hakkındaki düşünceleri nelerdir?
6. Walter Benjamin'in eğitim felsefesi hakkındaki görüşleri ile günümüz eğitim felsefesi yaklaşımlarıyla (yapılandırmacı kuram) olan benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, mevcut yazılı ve görsel materyallerin sistematik bir şekilde incelenmesi yoluyla veri toplama yöntemidir. Sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan bu yöntem, özellikle eğitimsel, tarihsel ve teorik çalışmalar için uygun bir yöntemdir. Bu yüzden doküman incelemesi, bir konunun tarihsel süreçteki değişim ve gelişimini anlamak ve yorumlamak için değerli bir yöntem olarak öne çıkmaktadır (Prior, 2003; Bowen, 2009; Denzin & Lincoln, 2011). Bu çalışmada da Walter Benjamin'in yazılı eserlerinden yola çıkılarak eğitim ile ilgili düşüncelerini kapsamlı bir şekilde ele almak ve günümüz eğitim yaklaşımlarıyla benzerlik ve farklılıklarını belirlemek amacıyla doküman incelemesi yöntemine uygun olduğu belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın verileri, Walter Benjamin'in eğitimle ilgili eserinden ve onun üzerine yazılmış akademik çalışmalardan elde edilmiştir. Bu kapsamda:

- Birincil kaynaklar: Walter Benjamin'in eserleri, özellikle eğitim, çocukluk, kültür ve toplum gibi temaları ele alan temel kitaplarıdır. Dolayısıyla bu çalışmada şu kitaptan veriler toplanmıştır.
  - *Çocuklar, Gençlik ve Eğitim Üzerine* (Benjamin, 2001),

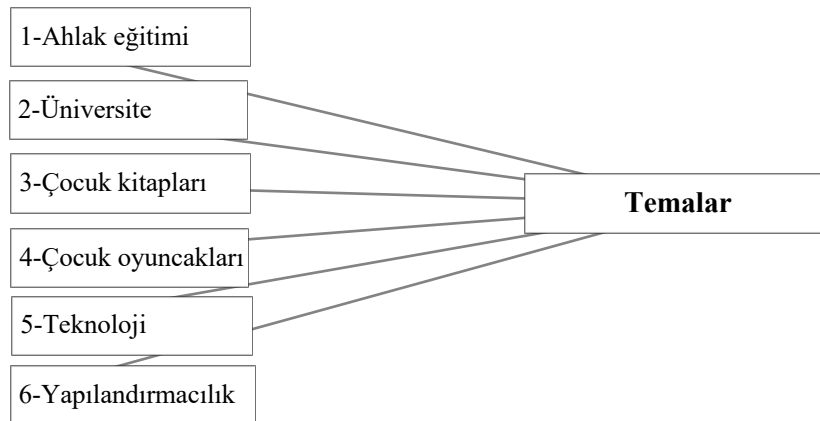
- İkincil kaynaklar: Walter Benjamin'in eğitim yaklaşımını inceleyen akademik makaleler, tezler, kitaplar ve literatür incelemelerini kapsamaktadır.
- Tarihsel ve kültürel bağlamlar: Benjamin'in yaşadığı dönemin Almanya'daki eğitim sistemine ve kültürel yapısı temel alınarak eserindeki bilgiler ışığında bilgiler toplanmış ve özetlenmiştir.

Verilerin Analizi

Doküman yoluyla toplanan veriler, betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Betimsel analiz, verilerin belirli bir çerçeveye oturtularak açıklanması, düzenlenmesi ve yorumlanması sürecini kapsamaktadır (Denzin & Lincoln, 2011). Bu yöntem genellikle şu şekilde uygulanmıştır:

1. Tematik çerçevenin oluşturulması: Araştırma sorularına göre belirlenen temalar (örneğin ahlak eğitimi, üniversite kavramı, çocuk kitapları ve oyuncakları gibi) oluşturularak işlem süreci başlatılmıştır. Bu aşamada betimleyici bir bakış açısıyla, Benjamin'in düşüncelerinin *tarihsel, toplumsal ve kültürel* bağlamda nasıl kodlanacağı başlık olarak belirlenmiştir.
2. Verilerin kodlanması: Benjamin'in eserindeki bilgiler ışığında, bu temalar çerçevesinde önce kavramsal daha sonra açıklayıcı cümle şeklinde kodlanarak Benjamin'in eğitim ile ilgili ana fikirleri sistematik bir şekilde cümle olarak sınıflandırılmıştır.
3. İçeriklerin yorumlanması: Kodlanan veriler üzerinden Benjamin'in eğitim felsefesi önce yorumlanmıştır. Son olarak günümüz eğitim yaklaşımlarından olan yapılandırmacı eğitim ilkeleriyle olan benzerlik ve farklılıkları açıklanmaya çalışılmıştır.

Doküman yoluyla toplanan veriler, şekil 1'de belirtilen temalar kapsamında analiz edilerek, bulgular, bu temalar başlıklarında sunulmuştur.

Şekil 1. Araştırmada Tanımlanan Temalar

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerli ve güvenilir olması adına bazı işlemler gerçekleştirilmiştir. Öncelikle çeşitli birincil ve ikincil kaynaklar bir arada kullanılarak veri çeşitliliği sağlanmıştır. Bu durum, araştırmanın geçerliliğini artırmıştır. Çalışmada kullanılan kaynaklar ve analiz süreci, ayrıntılı olarak belgelenmiş ve açıklanmıştır. Veriler arasında tutarsızlık olup olmadığı kontrol edilmiş, tutarlı bir veri analizi sürecinin gerçekleştirilmesi için verilerden doğrudan alıntılar sağlayarak geçerlik ve güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Bu araştırma, etik ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Kullanılan kaynaklar doğru bir şekilde referans verilerek, akademik dürüstlük ilkesine sadık kalınmıştır. Türkiye’de ve uluslararası alanda kullanılan veriler ise kamuya açık kaynaklardan elde edilmiş olup, bireylerin veya kurumların mahremiyetine zarar vermemek adına dikkatli bir şekilde kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacı ve soruları temel alınarak Walter Benjamin’in eseri ışığında bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Walter Benjamin’in Ahlak Eğitimi Hakkındaki Düşünceleri Nelerdir?

Walter Benjamin, "*çocuklar, gençlik ve eğitim üzerine*" adlı eserinde ahlak eğitimini, geleneksel pedagojik yaklaşımlardan farklı bir şekilde ele almıştır (Benjamin, 2001, 9-16). Benjamin, ahlak eğitiminin temel sorunu ışığında ahlak eğitiminin rasyonelleştirme ve şemalaştırmaya karşı direnen bir süreç olduğunu vurgulamıştır. Ahlak eğitiminin, katı kurallara dayalı geleneksel eğitim modelleriyle değil, bireyin özgür isteminin ve içsel ahlaki bilincinin gelişimiyle ilgili olduğunu savunmaktadır. O ahlak eğitime dair görüşlerini belirtirken "*Kant’ın “ahlak istemi”*" hakkındaki düşüncelerine yoğunlaştığı görülmektedir. Benjamin, Kant’ın "*iyi istem*" kavramını merkezine alarak, ahlak eğitiminin bireyin içsel motivasyonundan kaynaklanması gerektiğini ifade etmiştir. Ahlaki istem, yalnızca dışsal yasalarla değil, bireyin ahlaki yasaya yönelik içsel bağlılığı ile şekillenmesi gerektiğine” dikkat çekmiştir (Benjamin, 2001, 9-16). Benjamin konuyla ilgili olarak eserinde ahlak eğitime dair bazı düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

“Kant’ın ahlak anlayışına göre bir davranışın yalnızca kurallara uygun olması yeterli değildir; o davranışın aynı zamanda bu kurallar uğruna, yani ahlaki ilke doğrultusunda yapılması gerekir. Kant, bu noktada yasaya uygunluk ile ahlaka uygunluk arasında bir ayrım yapar. Ona göre gerçekten etik bir irade, dışsal nedenlerden ya da kişisel çıkar beklentilerinden değil, yalnızca ahlaki yükümlülüğün kendisinden kaynaklanır. Bu da demektir ki ahlaki niyet, herhangi bir dürtü ya da fayda gözetmeden, sırf doğru olduğu için doğru olanı seçmeyi içerir” (Benjamin, 2001, 5).

“Ahlak eğitiminin nihai amacı, bireyde içten gelen etik bir yönelimin şekillenmesidir. Ancak bu hedef, erişilmesi en güç olanlardan biridir; çünkü söz konusu yönelim, ruhsal ya da zihinsel bir durum olarak dışsal müdahalelerle geliştirilemez. Eğitimcinin elinde bu eğilimi doğrudan inşa edecek bir araç

ya da yöntem bulunmamaktadır. Nasıl ki evrensel ve saf bir ahlak yasasına ulaşmak zor ise, aynı şekilde saf bir irade de eğitsel müdahaleyle doğrudan elde edilemez. Bu temel gerçeği derinlemesine kavrayabilmek, sağlıklı bir ahlak eğitimi kuramı geliştirmenin ön koşuludur. Bu yüzden ahlak eğitimi süreci, yapay kurgulara, akılcı modellere veya sistematik öğretim biçimlerine indirgenemez; doğası gereği bunlara dirençlidir” (Benjamin, 2001, 10-11).

Benjamin, din ve ahlak ilişkisi üzerinde de durmuştur. Ona göre “genç kuşağın eğitim yolu, din olmadan anlamsızdır” şeklindeki beyanatı, ahlak eğitiminin dinsel bir süreçle ilişkilendirilmesi ve ahlaki temsilin dinin yeniden üretildiği bir zeminde oluştuğunu açıklamıştır. Bu noktada Benjamin, dinsel değerlerin ahlaki temsilde yaşandığını ve bu süreç, eğitimin önemli bir parçası olduğunu ifade etmiştir. Benjamin konuyla ilgili olarak eserinde ahlak eğitimi ve din ilişkisine dair bazı düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

“Bugün birçok çevrede ahlakla dinin temelde birbirinden ayrı yapılar olduğu savunulsa da, bize göre saf iradenin gerçek anlamı yalnızca din aracılığıyla kavranabilir. Çünkü içtenlikle erdemli bir toplumsallığın yaşantısı, derinlikli biçimde kutsal olana yönelmiş bir karakter taşır” (Benjamin, 2001, 12).

Söz konusu rasyonalist ahlaki öğretilere karşı eleştirel bir yaklaşım sergilediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Benjamin, rasyonalist ahlak eğitiminin öğrencilere salt davranış modelleri sunarak gerçek ahlaki bilinci geliştiremeyeceğini belirtmiştir. Örneğin, ahlaki değerleri örnekler üzerinden öğretmenin, bireyin bu değerleri tam olarak içselleştirmesini engelleyebileceğini iddia etmiştir. Ayrıca ona göre ahlak eğitimi, geleneksel öğretimden çok bireysel ve toplumsal yaşantılarla beslenen bir süreç olduğunu belirtmiştir. Hatta bununla ilgili olarak şu açıklamalarda bulunmuştur:

“Ahlak eğitiminden vazgeçildiğinde, geriye ancak garip bir yurttaşlık eğitimi kalır: Zorunlu olan şeylerin isteyerek yapılması, istekle yapılan şeylerin de zorunluluk gibi sunulması. Bu anlayışta, bireyin ahlaki olarak harekete geçme kapasitesi yerine akılcı davranış kalıpları önerilir; böylece bireyde zaten mevcut olduğu varsayılan bir ahlakilikten söz edilir. Örneğin bir çocuğa kahvaltı sırasında başkalarını sevmesi aşılarmaya çalışıldığında, bu niyet, ona yiyeceklerin ardındaki emek anlatılarak gerçekleştirilir. Oysa böyle bir anlatım, ancak zaten şefkat ve insan sevgisini içinde taşıyan bir çocuğu etkileyebilir” (Benjamin, 2001, 13).

“Her ne kadar ahlak eğitimi, eğitimin temel ve evrensel gereklerini tam anlamıyla karşılamasa da, bir ara evre olarak dikkate değer bir işlev üstlenebilir. Bu değeri, din öğretiminin yetersiz bir tamamlayıcısı olmasından değil; çağdaş eğitimin yüzeysel ve kopuk yönlerini açığa çıkarmasından kaynaklanır. Ahlak eğitimi, bilginin yüzeyde kalan, inançtan uzak boyutuyla ve okulun soyut bilgiye dayalı yapısıyla çatışır. Burada mesele, eğitime dışsal bir bakışla müdahale etmek değil; aksine eğitimi, kolektif aklın tarihsel serüveni içinde anlamlandırmaktır. Bu bağlamda, ahlak eğitimi yeni bir tarih

bilincine geçişi mümkün kılabilir; böylece bugünün dünyası da kültürel birikimin sürekliliği içinde yerini alabilir” (Benjamin, 2001, 15).

Walter Benjamin’in ahlak eğitimi hakkındaki bu düşünceleri, geleneksel pedagojik anlayışların ötesine geçen, derinlemesine felsefi ve kültürel bir eleştiriyi içermektedir. Benjamin, ahlak eğitiminin basitçe kuralların ve normların aktarımı değil, bireyin toplumsal ve tarihsel bağlam içerisinde öznel bir bilinç geliştirmesi süreci olduğunu savunur. Bu düşünceler, onun eğitime yaklaşımının yalnızca pedagojik değil, aynı zamanda kültürel, toplumsal ve tarihsel bir mesele olarak ele alındığını göstermektedir. Benjamin’e göre modern toplumda ahlak eğitiminin yerini giderek "tuhaf bir yurttaşlık eğitimi" almaktadır. Bu eğitimde, bireye gönüllü olması gereken şeyler zorunlu kılınmakta, zorunlu olanlar ise gönüllülük kisvesiyle sunulmaktadır. Benjamin, bu yaklaşımı yapay ve içsel motivasyondan yoksun olarak değerlendirir. Ahlaki eylemin samimiyetini ve bireysel anlamını göz ardı eden bu model, bireyde içselleştirilmiş bir ahlaki duyarlılıktan çok, dışsal kurallara itaati ve rasyonalist örneklerle bağlı davranışları ön plana çıkarmaktadır. Bu bağlamda, bir çocuğa kahvaltı sofrasında insan sevgisi telkin edilmesi örneği dikkat çekicidir. Benjamin’e göre, bu tür telkinler ancak zaten insan sevgisine açık bir çocuk üzerinde anlamlı olur. Yani ahlak, pedagojik bir söylemle dışarıdan öğretilecek bir şey değil; topluluk içinde yaşanarak edinilecek bir bilinçtir. Ahlakın özü, didaktik mesajlardan çok yaşamın deneyimsel bağlamlarında ortaya çıkar.

Benjamin’in “ahlak eğitiminin yeni bir tarih eğitimine geçiş oluşturması” düşüncesi, oldukça çarpıcıdır. Bu ifadeyle o, ahlakın yalnızca bireysel düzeyde değil, tarihsel-kültürel bir bilinçle kavranması gerektiğini savunur. Ahlak eğitimi, bireyin yaşadığı çağı, kültürel koşulları ve tarihsel bağlamı anlamasına aracılık etmeli; böylece eğitimde sadece geçmişin değil, bugünün de kültürel-tarihsel olarak yorumlanmasını sağlamalıdır. Walter Benjamin’in ahlak eğitimi konusundaki düşünceleri, eğitimin araçsallaştırılmasına, ahlakın didaktik kalıplarla öğretilmesine ve bireyin yaşadığı toplumsal gerçeklikten soyutlanmasına karşı kapsamlı bir eleştiridir. Ona göre ahlak, rasyonel örneklerle değil, tarihsel ve toplumsal deneyimle gelişen bir bilinçtir. Ahlak eğitimi, bu nedenle yalnızca ahlaklı davranışları öğretmeye değil, bireyin içinde bulunduğu çağın ruhunu kavrayarak anlamlı bir yaşam inşa etmesine katkı sağlamalıdır. Genel itibarıyla Benjamin’in ahlak eğitimine yönelik yaklaşımı, modern ahlak eğitimi yaklaşımları kapsamında düşünüldüğünde, “içsel özgürlük, eğitim, din, ahlaki istem, iyi, kötü ve filozofların savı” kavramları etrafında şekillendiği belirlenmiştir (Benjamin, 2001, 9-16).

Walter Benjamin Eserinde Üniversite Kavramını Nasıl Ele Almıştır?

Walter Benjamin’in “çocuklar, gençlik ve eğitim üzerine” adlı eserinde üniversite kavramı ve üniversitelilerin yaşamına yönelik eleştirileri, dönemin toplumsal ve düşünsel yapısıyla ilişkilendirilerek buna yönelik kapsamlı bilgilere yer vermiştir. Benjamin’e göre üniversitelerin, metafizik bir yaklaşımla tarihin yüce bir durumunun sureti olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunur. Ona göre üniversiteler

yalnızca bir meslek edinme yeri değil, düşünsel derinliği ve toplumsal dönüşümü sağlayacak tinsel bir mekân olmalıdır. Ona göre üniversite ve üniversitelilerin tarihsel anlamı şöyledir:

“Üniversite ile üniversite gençliğinin taşıdığı tarihsel anlam, yalnızca doğrudan anlatılamayacak kadar soyut bir gerçeği, yani tarihin derin ve metafiziksel bir yansımasını simgeleyebilir. Bu anlam, ancak temsil gücü olan bir benzetmeyle kavranabilir. Artık sıradan çağrılar ya da etkisiz bildirilerden ibaret olmayan bu yaklaşım, olayların içsel çatışmasında saklı olan bir kriz hâlini ortaya koyar. Bu kriz, korkakları geri adım atmaya zorlayan, cesurları ise kendilerini bu sürece adanmak zorunda bırakan bir içsel hesaplaşmadır” (Benjamin, 2001, 24).

Benjamin, bilimin üniversitelerde bir meslek aracına indirgenmesine karşı çıkar. Bilimin, yalnızca meslek edinme kaygısıyla değil, bireyin entelektüel bütünlüğünü sağlayacak bir süreç olarak ele alınması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca kendisi, üniversitenin bilimsel özgürlüğün yalnızca devletin himayesinde sürdürülemeyeceğini ifade etmiştir. Benjamin, üniversite ortamında eleştirel düşüncenin eksik olduğunu ve öğrencilerin toplumsal ya da tinsel sorunlara yeterince cesaretli bir şekilde yaklaşmadığını dile getirmiştir. Ona göre üniversite, bireyleri daha çok mekanik bir yapı içerisinde işlediğini vurgular. Bu mekanik yapı, öğrenciler ile öğretmenler arasındaki ilişkilerde bile hissedilmekte olduğunu dile getirmiştir. Benjamin, üniversiteliler, bilim ve meslek hakkındaki düşüncelerini şu cümlelerle açıklamaya çalışmıştır:

“Üniversite yaşamını bilimsel düşünceyle değerlendirmek, sanıldığı gibi aşırı akılcılığa ya da salt düşünselciliğe düşmek anlamına gelmez; aksine bu, yerleşik bir eleştirinin ifadesidir. Çünkü bilim, çoğu zaman öğrenciler için dış etkilere karşı bir tür zırh gibi sunulur. Burada önemli olan, dışarıdan bir yargı değil, içeriden gelen bir bütünlük anlayışıdır. Pek çok üniversite öğrencisi için bilim yalnızca meslek edinmenin bir aracı olarak görülmektedir. Bu bağlamda, bilimin doğrudan yaşamla bağ kurmaması değil, bilimi izleyen bireyin kendi yaşamını ona göre şekillendirmesi gerektiği vurgulanır” (Benjamin, 2001, 25-26).

“Bilim, doğrudan bir meslek üretme aracı olmaktan oldukça uzaktır; hatta kimi durumlarda mesleki yönelimleri dışlayabilir. Çünkü bilimsel düşünce, kendi doğası gereği, tek bir pratik sonuca indirgenemez ve belli mesleklere doğrudan yönlendirmez. Bilimle uğraşanların doktor, hukukçu ya da akademisyen gibi mesleki kimliklerle özdeşleştirilmesi, bilimin öğretici doğasına aykırıdır. Unvan, statü ya da geçim imkânı sağlayan kurumların kendilerini bilim merkezi olarak tanımlamaları, gerçekte bilimsel niteliği garanti etmez. Devletin ihtiyaç duyduğu uzmanları nereden temin edeceği yönündeki sorgulamalar ise, bu eleştiriyi çürütmek için yeterli değildir” (Benjamin, 2001, 25-26).

Benjamin’in üniversite üzerindeki görüşlerinden biri de üniversitenin toplumsal ve tinsel görevi olduğunu savunmasıdır. Ona göre üniversitenin toplumsal sorunları çözmekten ziyade tinsel yaşamı desteklemesi gerektiğidir. Üniversitelerin, toplumsal çalışma kavramını yalnızca bir görev olarak ele

aldığını ve bu nedenle bu çalışmaların özündeki derin anlamın yitirildiğini vurgulamıştır. Ayrıca üniversitede çalışan akademisyenlere yönelik de çok dikkat çekici tespitlerde bulunmuştur. Örneğin onlar hakkında şu açıklamaları yapmıştır:

“Akademisyenler, mesleki kimlikleri gereği, üniversite öğrencilerinin düşünsel çabalarıyla, sorgulayıcı tavırlarıyla ya da eleştirel duruşlarıyla doğrudan bir içsel bağ kurmazlar. Genellikle kendilerine yabancı, yaşantılarına oldukça uzak düşen kurumsal yapılarda görev alırlar ve bu ortamlarda, dar kapsamlı görevlerle sınırlı kalırlar. Bu tür çalışmaların bütünlüğü ise çoğu zaman yalnızca soyut ve genel bir yarar anlayışıyla anlam kazanır. Ayrıca, bir akademisyenin entelektüel varlığı ile üniversitedeki gençlere ya da emekçi kesimlerden gelen bireylere duyduğu merhamet arasında derin ve özsel bir ilişki bulunmaz” (Benjamin, 2001, 28).

Benjamin, akademisyenleri tanımlarken kullandığı dil, onların üniversite ortamındaki varoluşlarının sınırlı ve soyut bir çerçevede kaldığını ima eder. Ona göre akademisyenler, tinsel (manevi) ve entelektüel gelişim ile toplumsal gerçeklikler arasındaki köprü işlevini tam anlamıyla yerine getirememektedirler. Üniversitenin, eleştirel düşünce ve kuşkuculuğun doğduğu bir alan olması gerekirken, akademisyenler bu ortam içinde yalnızca belirli bir mesleki işlevi yerine getiren bireyler olarak konumlanmaktadır. Burada Benjamin’in vurguladığı nokta, akademisyenlerin içinde bulundukları kurumsal yapıdan yabancılaşmalarıdır. Onlar, üniversiteyi yalnızca bir çalışma alanı olarak görmekte ve gerçek entelektüel çaba ile kurumsal yapı arasında bir kopukluk yaşamaktadırlar. Kendi yaşadığı dönemde, akademisyenlerin üniversite içerisinde var olsalar da toplumun farklı kesimleriyle bütünleşemediklerini, özellikle alt sınıflardan gelen öğrencilerle arasındaki mesafenin kapanmadığını gösterir. Üniversitenin, yalnızca elit bir bilgi üretim merkezi olarak mı işlev gördüğü yoksa gerçekten geniş toplumsal kesimlere ulaşan bir eğitim anlayışı mı benimsediği konusunda Benjamin’in eleştirel bir bakış açısı sunduğu söylenebilir.

Benjamin’in üniversite hakkındaki görüşlerinden biri de üniversitelilerin yaşamında Eros’un rolü kavramıdır. O, Eros’un üniversite ortamında bastırıldığını ve bunun sonucunda tinsel yaşamın önemli bir boyutunun yitirildiğini öne sürmektedir.

“Meslek anlayışının düşünsel özgürlüğü sınırlandırması ne kadar doğalsa, evlilik ve aileye dair kurulu imgeler de sevgi ve arzusun üzerine baskıcı bir uzlaşarak çöker. Gençlik yıllarını Alman eğitim sisteminin içinde yitiren ve her geçen yıl ellerinden kayıp giden gençliğin telafisini üniversite yaşamında bulacaklarını umut edenler için, yaş almayı kabullenmek neredeyse epik bir cesaret gerektirir” (Benjamin, 2001, 35-36).

Benjamin, üniversitelilerin gençliğini kaybetmiş bir kuşak olarak görmesi ilginçtir. Yaratıcı düşüncenin ve gençlik ruhunun üniversitelerde yetersiz olduğunu iddia etmiştir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin, yaşamlarını yaratıcı bir ruhla değil, görev ve meslek kaygısıyla doldurduklarından dolayı

eleştirir. Sonuç olarak, Benjamin'in üniversite kavramı üzerine düşünceleri, üniversitenin tinsel ve toplumsal bir dönüşüm merkezi olması gerektiği yönündedir. Üniversitelerin yalnızca meslek edindirme amaçlı bir kurum olarak değil, bireylerin eleştirel düşüncelerin geliştirebileceği ve toplumsal dönüşümü sağlayabileceği yaratıcı mekânlar olması gerektiğini belirtmiştir. Bu eleştiriler onun, üniversite sistemine yönelik yapısal reformların ve toplumsal sorumluluk bilincinin önemi üzerinde durduğunu destekler niteliktedir.

Walter Benjamin'e Göre Çocuk Kitaplarının Tarihsel, Toplumsal ve Kültürel Bağlamı Nedir?

Walter Benjamin, “çocuklar, gençlik ve eğitim üzerine” isimli eserinde çocuk kitaplarının tarihsel, toplumsal ve kültürel bağlamını ayrıntılı bir şekilde ele almıştır. Dolayısıyla yapılan incelemeler sonucunda Benjamin'in çocuk kitaplarına yaklaşımı üç ana başlık altında değerlendirilmiştir.

Tarihsel Bağlam

Walter Benjamin, Alman çocuk kitaplarının tarihsel kökenini 18. yüzyıldaki Aydınlanma dönemine kadar götürmektedir. Bu dönemde, çocuklara yönelik kitaplar esas olarak pedagojik işlevler üstlenmiş; çocukları eğitmek, olgunlaştırmak ve ahlaki açıdan yönlendirmek amacıyla yazılmıştır. Benjamin'e göre, bu kitaplar hem içerik hem de biçim açısından çocukları disiplinli, erdemli ve itaatkâr bireyler olarak yetiştirme hedefini yansıtmaktadır. Özellikle Amos Comenius'un Orbis Pictus adlı eseri, görsellerle desteklenen içeriği sayesinde çocuk eğitiminde öncü bir rol oynamıştır. Aydınlanma düşüncesinin etkisiyle şekillenen bu tür eserler, çocuklara yalnızca bilgi sunmakla kalmamış, aynı zamanda onları ahlaki değerlere uygun bireyler olarak topluma kazandırmayı amaçlamıştır. Benjamin, bu bağlamda Alman çocuk kitaplarından bazı örnekler de vermektedir. Bunlar arasında, Robinson Crusoe uyarlamaları, Franz Hoffmann'ın çocuklara yönelik öyküleri, F. Zuckschwerdt'in çok sayıda egzersiz içeren resimli alfabe kitabı ile Heinrich Hoffmann'ın hazırladığı resimli kitaplar öne çıkmaktadır. Benjamin, bu eserlerde Aydınlanma'nın eğitim ve ahlak anlayışının izlerinin açıkça görülebileceğini ifade etmektedir. Benjamin, çocuk kitaplarının tarihsel yönüne yönelik şu açıklamaları yapmıştır:

“Kitap sevgisinin tarihi, örnekler açısından benzersizdir. 18. yüzyılın başlarında Almanca olarak yayımlanan ilk Robinson baskıları ve Frauz Hoffmann'ın çocuklara yönelik hikâye kitabı, 1850'de Stuttgart'ta basıldı. F. Zuckschwerdt'in resimli alfabe kitabı ise 1827 yılında yayımlandı. Alman çocuk edebiyatı, Aydınlanma dönemiyle şekillenmiştir; yazar, çocuk kitabının tarihinde bu şekilde yerini alır” (Benjamin, 2001, 42-45).

Benjamin'in belirttiği gibi, Alman çocuk kitapları 18. yüzyılda, özellikle Aydınlanma felsefesinin etkisiyle gelişmeye başlamıştır. Aydınlanma, bireyin akıl yoluyla eğitilmesini ve toplumun rasyonel bir

temele oturtulmasını hedefleyen bir düşünce akımıdır. Bu bağlamda çocuk kitapları da, çocukların ahlaki ve entelektüel gelişimlerini destekleyen bir araç olarak görülmüştür. Bu dönemde basılan Robinson Crusoe gibi eserler, çocuklara hayatta kalma becerileri, bireysel sorumluluk ve çalışkanlık gibi erdemleri öğretmek amacıyla uyarlanmıştır. F. Zuckschwerdt'in resimli alfabe kitabı gibi yayınlar ise okuryazarlığı teşvik ederek çocukların eğitime katkı sağlamıştır. Benjamin'in tarihsel materyalizm çerçevesinde ele aldığı kültürel üretim anlayışı, çocuk kitaplarını yalnızca içerik bakımından değil, üretim, dağıtım ve kullanım bağlamında da değerlendirmeye imkân kılmaktadır. Çocuk kitaplarının basıldığı dönemlerin ekonomik ve siyasal koşulları, bu eserlerin hem biçimini hem de içeriğini belirlemiştir. Örneğin, sanayileşmeyle birlikte kitap basımının kolaylaşması ve eğitim reformlarının yaygınlaşması, çocuk edebiyatının daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır.

Toplumsal Bağlam

Benjamin, çocuk kitaplarının toplumsal sınıflar arasındaki ayrışmaları yansıttığını vurgulamıştır. Ortaçağ'ın sosyal tabakalaşmasının yerini burjuva toplumunun almasıyla çocuk kitapları da bu yeni toplumsal düzenin bir parçası haline gelmiştir. Özellikle Biedermeier dönemi, küçük burjuva yaşam tarzını yansıtan kitapların üretildiği bir dönem olarak öne çıkmaktadır. Bu kitaplar, çocukların toplumsal rollerine uygun bireyler olarak yetiştirilmesini destekleyen bir araç olarak kullanıldığı ifade edilmiştir. Benjamin, çocuk kitaplarının toplumsal yönüne yönelik şu açıklamaları yapmıştır:

“Çocuklar, yetişkinlerin düşündüğü gibi çocuksu değil, daha ziyade net ve anlaşılır bir rahatlama arayışındadır. Yetişkinin, çocuğun ihtiyaçlarını doğru bildiği sanması ise yanıltıcıdır. Çocuk, samimi ve içten bir şekilde yaklaştığında, en derin ve ciddi konuları bile doğru şekilde anlayabilir. Bu, eski Frank metinleri için de geçerlidir. İnsan hakları savunucuları, büyük insancıl eğitim hedeflerini, sundukları eğitimle ispatlamaya çalışmışlardır” (Benjamin, 2001, 45).

Benjamin'in ifadesinde ilk olarak çocuk ile yetişkin arasındaki iletişimdeki kopukluk ele alınmaktadır. Yetişkinlerin çoğu zaman çocukların dünyasını anlayamadan, onları eğlendirmek veya oyalamak amacıyla "çocuksu" içerikler sunduğunu; oysa çocukların aslında ciddi, içten ve anlamlı içeriklere ihtiyaç duyduğunu vurgular. Benjamin'e göre çocuklar, samimi ve doğrudan anlatımları tercih eder; yapay, küçümseyici ya da üstten bakan anlatılarla bir bağ kuramazlar. Benjamin, çocuğun “en uzak ve en ağır ciddiyeti bile doğru kavradığını” belirterek, çocukların sanıldığından çok daha derinlikli ve karmaşık anlatılarla anlam kurabildiğini savunur. Bu bakış, çocuklara yalnızca yüzeysel, basit ve eğlenceli içeriklerin sunulması gerektiği yönündeki pedagojik anlayışa radikal bir karşı çıkıştır.

Kültürel Bağlam

Benjamin'e göre çocuk kitaplarının kültürel yönü, resimleme teknikleri ve dilsel anlatımlarla zenginleşmektedir. Özellikle eski gravürler, taş baskılar ve renklendirme teknikleri, çocukların estetik ve dilsel gelişimine katkıda bulunmuştur. Ancak Benjamin, 19. yüzyılın sonlarına doğru çocuk

kitaplarının içeriğinin sığlaştığını ve ticari kaygıların ön plana çıktığından dolayı eleştirir. Resimler, çocukların hayal gücünü beslemesi gerektiğini savunan Benjamin, bu dönemdeki kitapların yüzeysel estetik kaygılarla üretildiğini ifade etmiştir. Genel olarak bir değerlendirme yapıldığında Benjamin'e göre, çocuk kitapları yalnızca pedagojik bir araç değil, aynı zamanda toplumun kültürel ve tarihsel değerlerini yansıtan birer belge niteliğindedir. Kitapların içeriği ve görsel tasarımı, çocukların dünyayı algılama biçimini etkilerken, bu kitaplar üzerinden toplumsal normlar ve kültürel değerler kuşaklar arası aktarılır. Çocuk kitaplarının düşlem dünyası, çocuğun hayal gücünü harekete geçiren ve yaratıcılığını besleyen bir araç olarak değerlendirilebilir. Benjamin, çocuk kitaplarının kültürel yönüne yönelik şu dikkat çekici açıklamaları yapmıştır:

“Kültürlü ve zevk arayışındaki koleksiyoncu doğasının karanlık yönü budur. Bir kitap, hatta sadece bir kitap sayfası ya da eski bir resim, belki de anneden ya da büyükanneden kalan bir örnek, bu içsel dürtünün ilk tohumlarının atıldığı verimli alanı oluşturabilir. Ortaçağda, en değerli ve en asil unsurlar çoğu zaman en alt katmanlarda yer alıyordu ve bu yüzden, daha derinlemesine bakan bir göz, kabul görmüş kültürel belgelerde boşuna aradığı öğeleri, özellikle de basit ve daha düşük seviyedeki çocuk kitapları ya da ilkel yazılar ve resimlerde bulabilir” (Benjamin, 2001, 45-48).

Benjamin, çocuk kitaplarını yalnızca çocuklara yönelik eğitici materyaller olarak değil, geçmişle kurulan kültürel bağın bir uzantısı olarak değerlendirir. Eski kitaplar, yalnızca bireysel bir nostalji unsuru değil, aynı zamanda anneden, büyükanneden ve geçmiş nesillerden süzülerek gelen kültürel mirasın parçalarıdır. Bu bakımdan, çocuk kitapları toplumsal belleğin ve kültürel sürekliliğin bir aracıdır. Benjamin, kültürel mirasın sadece büyük edebi eserlerde veya yüksek sanat formlarında değil, popüler kültürün ve "düşük seviyeli" olarak görülen yazılı ve görsel materyallerde de bulunabileceğini vurgular. Çocuk kitapları, basit ve gündelik görünseler bile, aslında derinlemesine incelendiğinde kabul görmüş kültür belgelerinde bulunamayan unsurları barındırabilir. Bu durum, Benjamin'in geleneksel tarih anlayışına karşı eleştirel yaklaşımını da ortaya koyar.

Walter Benjamin'e Göre Çocuk Oyuncaklarının Tarihsel, Toplumsal ve Kültürel Bağlamı Nedir?

Walter Benjamin'in "çocuklar gençlik ve eğitim üzerine" adlı eserinde çocuk oyuncaklarının tarihsel, toplumsal ve kültürel bağlamı, çeşitli yönlerden ele alındığı görülmektedir.

Tarihsel Bağlam

Benjamin'e göre 18. ve 19. yüzyıllarda oyuncakların üretimi, zanaat atölyelerinden fabrikasyon üretimine geçişle şekillendi. Ona göre oyuncak üretimi 19. yüzyıldan önce özgün bir meslek dalı haline gelmediğidir. Bu dönemde, oyuncaklar yalnızca eğlence aracı değil, aynı zamanda toplumsal normların ve değerlerin yansımaları olarak da değerlendirildi. Oyuncakların üretiminde kullanılan malzemeler ve teknikler, dönemin ekonomik durumunu ve sosyal yapısını yansıttığını belirtmiştir. Örneğin, Nürnberg

gibi şehirler, oyuncak üretiminde merkezi bir rol oynadığını açıklamıştır. Eserinde konuyla ilgili olarak açıklamaları şöyle belirtmiştir:

“Mcirkische Museum'un oyuncak sergisi üzerine yazılan yazıda, ilk olarak 18. ve 19. yüzyıl Berlin'inin ürettiği ve ona özgüleşen oyuncaklar tanıtılmakta; ikinci olarak ise o dönemde Berlin'deki bir burjuva evindeki zengin oyuncak koleksiyonlarının içeriği gösterilmektedir. 18. yüzyılda Güney Almanya'dan gelen fabrika üretimleriyle ilgilenmek genellikle hırdavatçılara aitti. Buradan bile, oyuncak ticaretinin gerçek profesyonel tüccarının ancak zamanla, ticaretin en yoğun ve uzmanlaşmış döneminin sonunda ortaya çıktığı anlaşılabilir” (Benjamin, 2001, 58-59).

Benjamin, oyuncakların üretildiği dönemin ve coğrafyanın kültürel damgasını taşıdığını vurgular. 18. ve 19. yüzyıl Berlin’inde üretilen oyuncaklar, o dönemin sosyal yapısını, estetik anlayışını ve üretim tarzlarını yansıtır. Özellikle Güney Almanya’daki fabrikasyon ürünlerinin başlangıçta hırdavatçılar tarafından dağıtıldığına dair vurgusu, oyuncakların endüstriyel ve zanaatkârlık süreçleri içindeki konumundan anlaşılmaktadır.

Toplumsal Bağlam

Benjamin, oyuncakların çocukların oyun dünyasında nasıl bir rol oynadığını etkili bir şekilde anlatmıştır. Çocuklar, oyuncakları sadece pasif bir şekilde kullanmakla kalmaz, aynı zamanda onları dönüştürerek kendi dünyalarını yaratırlar. Bu durum, çocukların toplumsal yapıyla etkileşim içinde olduklarını ifade etmiştir. Ona göre oyuncaklar, eğitimsel araçlar olarak da işlev görmektedir. Ancak Benjamin, yetişkinlerin çocukların oyunlarına yönelik yaklaşımlarını eleştirir; bu yaklaşımlar, çocukların doğal oyun eğilimlerini bastırabileceğini belirtmiştir. Son olarak Benjamin’e göre “çocuk bir Robinson olmadığı gibi çocuklar da yalıtılmış bir cemaat değildir; içinden geldikleri halkın ve sınıfın bir parçasıdır. Bu yüzden oyuncakları da özerk bir yaşama tanıklık etmez, tersine bu yaşamla halk arasında işaretlerle kurulan sessiz bir diyalogdur” şeklindeki açıklaması, çocuk oyuncaklarının toplumsal yönünü açık bir şekilde destekler niteliktedir. Toplumsal bağlamında, Benjamin şu ilginç bilgilere değinmiştir:

“Bir yetişkinin eski oyuncakları görünce "artık bunlardan hiç yok" dediği sıkça duyulur. Bunun nedeni, çoğu zaman yetişkinin bu nesnelere karşı ilgisini yitirmesidir; oysa bu oyuncaklar çocuk için sürekli karşılaştığı nesnelerdir. Yetişkin, sadece panoramik oyunların kaybolduğunda haklıdır. Bu tür oyunlar 19. yüzyıldan kalmaz, bu yüzyılın özellikleriyle bağlantılıdır ve o dönemin sonuyla birlikte kaybolmuşlardır” (Benjamin, 2001, 60).

“Daha önce belirttiğimiz gibi bunlar yetişkinler için çekici olabilir, ancak bunlar tek başına belirleyici değildir. Noel ağacının etrafında bir araya gelmiş ailenin tipik görüntüsünü biliriz; baba, oğluna verdiği trenle oynamaya dalmışken, çocuk üzgün bir şekilde yanındadır. Yetişkinin böyle bir oyuna ilgi duyması, çocukluğa tam anlamıyla bir dönüş değildir. Oynama, her zaman özgürleşme

anlamına gelir. Çocuklar, devasa bir dünyayla çevrilmişken, kendilerine ait küçük bir dünyayı oyunlarıyla inşa ederler” (Benjamin, 2001, 62).

Walter Benjamin, çocuk oyuncakları ile ilgili olarak toplumsal bir karşılaştırma da yapmaktadır. Özellikle yaşadığı dönemin Alman ve Rus oyuncak endüstrisini yapıcı bir şekilde muhakeme ettiği görülmektedir. Nitekim bazı oyuncaklarda “Alman oyuncak endüstrisinin en uluslararası olanı olduğunu ifade etmiş ve Rus oyuncaklarının genel olarak bilinmediğini ve bu oyuncakların üretiminin çok az endüstrileştiğini iddia etmiştir” (Benjamin, 2001, s. 94). Kendi eserinde konuyla ilgili olarak bu dikkat çekici ve bir o kadar da birbiriyle çelişen açıklamalar yapması düşündürücüdür. Hatta bununla ilgili olarak eserinde şu açıklamaları belirtmiştir:

“Gerçekte, Rus oyuncakları, tüm dünyadaki oyuncaklar arasında en zengin ve çeşitlidir. Rusya’da yaşayan 150 milyon insan, birçok farklı etnik grubu oluşturur ve bu grupların her birinin, daha basit ya da daha gelişmiş sanat üretim yöntemleri vardır. Bu çeşitlilik sayesinde, farklı şekillerde ve çeşitli malzemelerle yapılmış oyuncaklar ortaya çıkmaktadır” (Benjamin, 2001, 95).

Benjamin, Rus oyuncakları üzerinden yaptığı değerlendirmede, oyuncakların sadece eğlence aracı olmadığını, aynı zamanda bir toplumun kültürel, sanatsal ve ekonomik durumunu yansıttığını belirtir. Rusya’da yüzlerce halkın yaşaması nedeniyle, her birinin oyuncak yapımında farklı geleneksel teknikler ve estetik anlayışlar geliştirdiğini vurgular. Bu bağlamda oyuncaklar, bir toplumun sanatsal ve kültürel mirasının bir parçası olarak değerlendirilebilir. Benjamin’e göre oyuncaklar, yalnızca bireysel kullanım nesneleri değildir; aynı zamanda toplumsal üretim ilişkilerinin bir yansımasıdır. Oyuncakların üretim süreci, bir toplumun ekonomik yapısını ve endüstriyel gelişimini de gösterir. Benjamin’in oyuncaklar üzerine düşünceleri, onun genel anlamda çocukluk kavrayışıyla da ilişkilidir. Çocuklar oyuncaklarla oynarken sadece eğlenmezler, aynı zamanda dünyayı algılamının ve anlamlandırmanın yollarını da keşfederler. Oyuncaklar aracılığıyla bir toplumun değerleri, sembolleri ve estetik anlayışları çocuklara aktarılır. Bu noktada Benjamin, oyuncakları pedagojik bir araç olarak da değerlendirir.

Kültürel Bağlam

Oyuncaklar, belirli kültürel özellikleri ve normları içinde barındırır. Örneğin, belirli oyuncak türleri, toplumun değerlerini, cinsiyet rolleri ve sosyal sınıfları yansıtır. Bu bağlamda, oyuncaklar sadece çocuklar için değil, aynı zamanda yetişkinler için de anlam taşımaktadır. Eski oyuncaklar, folklor ve gelenekler açısından da önemli bir kaynak oluşturur. Benjamin, oyuncakların geçmişten günümüze taşıdığı kültürel mirası ve bu mirasın çocukların oyunlarında nasıl yeniden şekillendiğini açıkça anlatmıştır. Benjamin’e göre oyuncakların sembolik anlamları, çocukların oyunlarındaki yaratıcı süreçlerle bağlantılıdır. Bu sembollerin nasıl oluştuğunu ve çocukların bu sembollerle nasıl etkileşimde bulunduğunu çeşitli örnekler üzerinde vermektedir. Özellikle kültür tarihi açısından değerlendirildiğinde, Alman çocuk oyuncaklarının Avrupa’nın önemli bir merkezi konumunda

olduğunu belirtmiştir. Eski tip oyuncakların biçimi ve güzelliği, oyuncağın eskiden yalnızca lonca sınırları içinde yer alan ve her biri yalnızca kendi alanına giren zanaat işletmesinin bir yan ürünü olmasıyla anlaşılabilir. Ayrıca çocuklar için üretilen oyuncakların üretiminde ahşap ürünlerinin önemli bir şekilde yer edindiğini açıklamıştır. Ona göre “tahta, kemik, bitki, kil, bu mikrokozmosta en önemli malzemelerdir ve hepsi de oyuncakların henüz anne babaları ve çocukları birleştiren üretim sürecinin bir parçası olduğu ataerkil dönemlerde kullanılmışlardır” (Benjamin, 2001, 66-67). Bu bağlamda oyuncaklar, sadece çocukların eğlencesi değil, aynı zamanda toplumsal yapıların ve kültürel normların bir yansıması olduğu söylenebilir. Benjamin eserinde çocuk oyuncakları ve kitaplarının kültürel değişimine dair şu ilginç açıklamaları yapmıştır:

“Çocuk, ayrı bir oyun odasına, örneğin kitaplarını büyüklerin kitaplarından farklı bir şekilde düzenleyebileceği bir dolaba ancak şimdi mi sahip oluyor? Kuşkusuz, eski küçük boyutlu kitaplar, annenin yakınlığını çok daha fazla gerektiriyordu; yeni kitaplar ise, narin yapılarıyla, annenin uzaklığını tolere edebilecek şekilde tasarlanmıştır. Oyuncaklar bağımsızlaşmaya başlıyor; endüstrileşme ilerledikçe, oyuncaklar da ailenin kontrolünden daha belirgin bir şekilde uzaklaşıyor ve hem çocuklar hem de yetişkinler için giderek yabancılaşıyor” (Benjamin, 2001, 66).

Benjamin’e göre oyuncaklar, tarihsel süreç içerisinde çocukların aile ile olan ilişkisini yansıtan nesnelerdir. Geleneksel oyuncaklar aile içi etkileşim ve yetişkinlerin yönlendirmesiyle kullanılan araçlar, modern oyuncaklar giderek daha bağımsız bir hale gelmektedir. Bu değişimin temelinde ise endüstrileşme yatmaktadır. Oyuncakların seri üretime geçmesi ve fabrikasyon ürünler haline gelmesi, onların bireysel ve kültürel bağlamdan kopmasına neden olmuştur. Benjamin burada, sanayileşmenin çocukluk dünyasını dönüştürme biçimini eleştirel bir bakış açısıyla ele almaktadır. Sanayileşme ile birlikte oyuncaklar, sadece aile ortamından değil, çocukların dünyasından da uzaklaşmaktadır. Benjamin, bu süreci oyuncakların giderek "yabancılaşması" olarak tanımlar. Geleneksel oyuncaklar genellikle doğal malzemelerden, el işçiliğiyle üretilirken, endüstriyel oyuncaklar standartlaşmış, anonimleşmiş ve kitlesel üretime tabi tutulmuştur. Bu süreç, oyuncakların sadece çocuklara değil, yetişkinlere de yabancılaşmasına neden olmaktadır. Artık oyuncaklar, çocuğun yaratıcı dünyasına katkı sağlayan nesneler olmaktan çok, tüketim kültürünün bir parçası haline gelmektedir. Benjamin’in bu tespitleri, oyuncakların ve çocuk kitaplarının pedagojik ve kültürel işlevlerinin nasıl değiştiğini anlamak açısından önemlidir. Geleneksel toplumlarda çocuk yetişkinlerle daha iç içe bir öğrenme süreci geçirirken, modern dünyada çocukluk giderek daha bağımsız bir kategori haline gelmiştir.

Walter Benjamin’in Teknolojinin Eğitimde Kullanımı Hakkındaki Düşünceleri Nelerdir?

Walter Benjamin, teknolojinin eğitimdeki rolüne ilişkin düşüncelerini doğrudan değil, dolaylı bir şekilde ifade etmiştir. Özellikle, Alois Jalkotzky’nin eğitim ile ilgili düşüncelerini değerlendirirken o dönemde önemli bir iletişim aracı olan radyo teknolojisi konusuna da değinmiştir. Benjamin’e göre, çocuklar oyun aracılığıyla kendi nesneler dünyalarını yaratma eğilimindedir ve bu yapıcılık süreci, onun

pedagojik yaklaşımında önemli bir yer tutmaktadır. Teknolojinin bu bağlamdaki rolü, modern araçların eğitimi standartlaştırma ve mekanikleştirme varlığına karşı dikkatli bir duruş sergilediği görülmektedir (Sözer, 1977).

Benjamin, oyuncakların endüstrileşme ile birlikte çocuğun elinden yavaşça uzaklaştırılmasını eleştirir. Ona göre çocukların yaratıcılığı, kendilerinin oluşturduğu nesneler dünyasında yeşerir ve bu dünya, yapay üretimlerin etkisinden korunmalıdır. Teknolojik üretimin etkileri sonucunda, çocukların yaratıcı oyunlarının doğallığını olumsuz yönde etkileyebileceğini dile getirmiştir.

Benjamin, radyonun bir "teknoloji harikası" olarak eğitimde kullanılabileceğini öne sürerken, bu tür teknolojik araçların dikkatli bir şekilde kullanılması gerektiğini belirtir (Benjamin, 2001, 112). Benjamin'in yaşadığı dönemde radyo gibi araçlar, çocukların eğitimi için güçlü bir araç olduğunu belirtmiştir. Ancak pedagojik içeriğin nitelikli ve çocukların ruhuna hitap edecek bir şekilde sunulması önemlidir. Hatta bunu Alman masal anlatıcılığı üzerinde örnek vererek anlatması dikkat çekicidir. Bu bağlamda, Benjamin'in düşüncelerinde teknoloji, bir taraftan yaratıcı ve pedagojik olanaklar sunan "harika" bir araç olarak görülürken, diğer taraftan çocukların dünyasını mekanikleştirme ve onları standartlaştırdığını taşıyan bir unsur olarak değerlendirilir. Bu çift yönlü yaklaşım, eğitimde teknolojinin dikkatli bir şekilde ele alınması gerektiği fikrini güçlendirmektedir. Hatta bu konuyla ilgili düşüncelerini kitabında "sömürge pedagojisi" kapsamında dile getirmiş olması düşündürücü olmakla birlikte radyonun masal anlatıcılığının önemli bir aracı haline gelebileceği ve böylelikle bazı sömürgeci güçlerin bunun bir propaganda teknoloji aracı olarak da kullanabileceği çıkarımı yapılabilir.

Walter Benjamin'in Eğitim Felsefesi Hakkındaki Görüşleri İle Günümüz Eğitim Felsefesi Yaklaşımlarıyla (Yapılandırımcı Kuram) Olan Benzerlik ve Farklılıkları Nelerdir?

Walter Benjamin'in eğitim felsefesi hakkındaki görüşleri, modern yapılandırımcı eğitim yaklaşımları ile bazı benzerlikler taşısa da belirli yönlerden farklılık göstermektedir. Önce benzer olan görüşler incelendiğinde,

- Benjamin'in ahlak eğitimi ile ilgili görüşlerinde bireyin içsel ahlaki bilincinin gelişimi üzerinde durulmuştur. Bu yaklaşım, yapılandırımcı eğitimdeki bireyin kendi öğrenme sürecini aktif bir şekilde inşa etmesi ilkesiyle örtüşmektedir (Piaget, 1950; Vygotsky, 1978; Hein, 1991). Özellikle Benjamin'in "ahlaki istemin" bireyin içsel motivasyonuna dayanması gerektiği düşüncesi (Benjamin, 2001), yapılandırımcı yaklaşımdaki bireysel keşif ve anlam oluşturma süreçleriyle paraleldir (Bada & Olusegun, 2015).
- Benjamin'in çocuk kitapları ve oyuncaklar üzerindeki incelemeleri, çocukların hayal gücünü ve yaratıcılığını beslemenin önemini vurgulamıştır. Yapılandırımcı eğitimde de çocukların yaratıcı etkinlikler yoluyla bilgiyi yapılandırmaları gerektiği fikri ön plandadır (Baviskar, Hartle & Whitney, 2009). Benjamin'in oyuncakların ve kitapların çocukların bireysel

dünyasını oluşturmadaki rolünü savunması, yapılandırmacı eğitim ortamlarında öğrenme materyallerini bireysel yaşantılarla ilişkilendirme yaklaşımıyla benzer özelliklere sahiptir (Travis & Lord, 2004).

- Benjamin, çocukların yalnızca bireysel varlıklar olmadığını, bir toplumsal yapının parçası olduklarını ifade etmiştir. Bu yaklaşımı, Vygotsky'nin sosyal etkileşim ve kültürel bağlamın öğrenme üzerindeki etkisini vurgulayan yapılandırmacı teorisiyle örtüşmektedir (Vygostky, 1978). Benjamin'in oyuncakların ve kitapların, çocukların toplumsal kimliğini biçimlendirmede oynadığı rol hakkındaki düşünceleri bu benzerliğe işaret etmektedir.
- Benjamin'in teknolojiye yönelik çift yönlü yaklaşımı, yapılandırmacı eğitimin teknoloji kullanımına dair eleştirel bakış açısıyla değerlendirilebilir. Benjamin, teknolojik araçların yaratıcı öğrenme süreçlerini destekleyebileceğini, ancak aynı zamanda mekanikleştirme riski taşıdığını ifade etmiştir. Bu yaklaşım, yapılandırmacı eğitimin teknolojiyi, eğitim hedeflerine uygun bir şekilde kullanılması gerektiği fikriyle örtüşmektedir (Siemens, 2014).
- Walter Benjamin'in eğitim hakkındaki görüşleri günümüzde uygulanan yapılandırmacı eğitim ilkeleriyle benzer bazı özelliklere sahip olsa da birçok konuda temel farklılıkları da bulunmaktadır. Bu temel farklılıkları şöyle izah etmek mümkündür:
- Benjamin, ahlak eğitiminde dinin önemli bir şekilde rol oynadığını ve ahlaki temsillerin dinsel bağlamda yeniden üretildiğini savunmaktadır. Ancak yapılandırmacı eğitim, genellikle seküler bir yaklaşımı benimsemekte ve öğrenme süreçlerinde tüm gelişimsel alanlarda (entelektüel, fiziksel, sosyal, duygusal ve ahlaki) gelişimini desteklemektir (Hildebrandt & Zan, 2014). Bu yaklaşımlar, Benjamin'in ahlak eğitime yönelik yaklaşımıyla modern yapılandırmacı eğitim arasındaki temel farklılıklardan sadece biridir.
- Benjamin, üniversitelerin yalnızca meslek edinme yeri değil, aynı zamanda tinsel ve düşünsel dönüşümün merkezi olması gerektiğini savunur. Yapılandırmacı eğitim ise daha çok uygulamalı ve pragmatik bir yaklaşımı benimseyerek bireyin topluma uyum sağlamasını hedeflemektedir (Gordon, 2009). Benjamin'in tinsel yaşamı ön planda tutması, yapılandırmacı eğitimin mesleki ve toplumsal odaklı yönünden ayrıştığı söylenebilir.
- Benjamin, kendi döneminde radyo teknolojisini "*harika teknoloji*" olarak adlandırması ve masal anlatıcılığında insanları yanlış yönlendirmeye yönelik bir varlığa sahip olduğunu belirtmiştir. Her ne kadar teknolojiye iyimser baksa da bazı kesimlerce amaçlara ulaşmak için sömürge aracı haline gelebileceği öngörülmüştür (Benjamin, 2001). Buna karşın yapılandırmacı eğitim, teknolojiyi öğrenme materyallerine anlam katacak ve bireyin öğrenme yaşantılarını zenginleştirecek bir araç olarak görmektedir. Yapılandırmacı yaklaşımlar,

teknolojinin yaratıcı potansiyelini eğitimde daha fazla kullanma eğilimindedir (Isık, 2018; Nicaise & Barnes, 1996).

- Benjamin, estetik ve sanatın eğitimin ayrılmaz bir parçası olduğunu vurgulamaktadır. Çocuk kitaplarının resimleme teknikleri ve oyuncakların estetik değerleri, onun pedagojik yaklaşımında önemli bir yer tutmaktadır (Benjamin, 2001). Yapılandırmacı eğitimde ise sanat ve estetik unsurları genellikle öğrenme süreçlerinin bir aracı olarak kullanır (Simspon, 1996), ancak Benjamin'ın savunduğu kadar merkezi bir yere sahip değildir. Benjamin, geleneksel eğitim modellerini katı kurallara dayalı ve öğrencinin özgürlüğünü kısıtlayıcı olarak görerek eleştirir. Ahlak eğitiminin rasyonelleştirilmesine ve şemalaştırılmasına karşı çıkar (Benjamin, 2001, 9-16). Ancak yapılandırmacı öğrenme yaklaşımında da geleneksel eğitim yöntemlerini eleştirmektedir. Dolayısıyla bu eleştiri daha çok öğretmen merkezli ve ezbere dayalı eğitim sistemine yöneliktir. Yapılandırmacılık, öğrenci merkezli ve keşfe dayalı bir eğitim modelini savunmaktadır (Bruner, 1960).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmanın sonuçları genel itibarıyla irdelendiğinde, Walter Benjamin'in "*çocuklar, gençlik ve eğitim üzerine*" adlı eserinde eğitim hakkındaki görüşleri, ahlak eğitimi, üniversite kavramı, çocuk kitapları ve çocuk oyuncaklarının tarihsel, toplumsal ve kültürel bağlamı ile teknoloji konulu başlıklarla sınıflandırılmıştır. Bu incelemeler sonucunda, Benjamin'in eğitim yaklaşımının modern yaklaşımlarla benzerlikler ve farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Benjamin, ahlak eğitiminin rasyonelleştirilmesine ve şemalaştırılmasına karşı çıkarak, bireyin içsel ahlaki bilincinin ve özgür isteminin gelişimine odaklanmıştır. Kant'ın "*iyi istem*" kavramını merkeze alarak, ahlaki istemin bireyin içsel motivasyonundan kaynaklanması gerektiğini savunmuştur. Rasyonalist ahlak öğretilerine eleştirel yaklaşarak, ahlaki değerlerin örnekler üzerinden öğretilmesinin bireyin bu değerleri tam olarak içselleştirmesini engelleyebileceğini ifade etmiştir (Benjamin, 2001).

Benjamin, üniversite kavramını metafizik bir yaklaşımla tarihin yüce bir durumunun sureti olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Benjamin'e göre tarihin anlamı, bir toplumun şimdiki zamanda verdiği yargılardan ayrı tutulmadığı ve bütün eserlerinde, şimdiki zaman kavramı baskın bir tema oluşturduğu görülmektedir (Akkanat, 2022; Özbek, 2000). Benjamin, üniversitelerin yalnızca meslek edinme yeri olmadığını, düşünsel derinliği ve toplumsal dönüşümü sağlayacak tinsel (manevi) bir mekân olması gerektiğini savunmuştur. Özellikle üniversite ortamında eleştirel düşüncenin eksik olduğunu ve öğrencilerin toplumsal ya da tinsel sorunlara yeterince cesaretli bir şekilde yaklaşmadığını dile getirmiştir. Üniversitelilerin gençliğini kaybetmiş bir kuşak olduğunu ve yaşamlarını yaratıcı bir ruhla değil, görev ve meslek kaygısıyla doldurduklarından dolayı eleştirmektedir.

Benjamin, çocuk kitaplarının tarihsel kökenini 18. yüzyıldaki Aydınlanma dönemine dayandırmış ve bu dönemde pedagojik amaçlarla ve ahlakçı bir rol üstlendiğini belirtmiştir. Çocuk kitaplarının toplumsal sınıflar arasındaki ayrışmaları yansıttığını ve burjuva toplumunun değerlerini destekleyen bir araç olarak kullanıldığını ifade etmiştir. Ona göre dönemin çocuk kitaplarının kültürel yönünün, resimleme teknikleri ve dilsel anlatımlarla zenginleştiğini, ancak 19. yüzyılın sonlarına doğru içeriğinin sığlaştığını ve ticari kaygıların ön plana çıktığından dolayı eleştirir. Yapılan bir araştırmada Benjamin'in dünya görüşünde, imgelerin ve sanatsal çizimlerin önemli bir şekilde yer edindiği belirlenmiştir (Ümer, 2017; Yacavone, 2015). Benjamin, çocuk oyuncaklarının sadece eğlence aracı değil, aynı zamanda toplumsal normların ve değerlerin yansımaları olarak değerlendirmiştir. Ayrıca oyuncakların eğitimsel araçlar olarak da işlev gördüğünü, ancak yetişkinlerin çocukların oyunlarına yönelik yaklaşımlarının eleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Benjamin, teknolojinin eğitimdeki rolüyle ilgili düşüncelerini dolaylı bir şekilde dile getirmiştir ve modern araçların eğitimi standartlaştırma ve mekanikleştirme olasılığına karşı dikkatli bir duruş sergilemiştir. Radyonun bir *"teknoloji harikası"* olarak eğitimde kullanılabileceğini öne sürmüştür (Sözer, 1977; Benjamin, 2001). Walter Benjamin'in eğitim hakkındaki görüşleri ile modern yapılandırmacı eğitim yaklaşımları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar, her iki yaklaşımın eğitime bakışındaki temel kavramsal ayrışmaları ve ortak noktaları gözler önüne sermektedir. Benjamin'in bireyin içsel ahlaki bilincinin gelişimi, hayal gücü ve yaratıcılığı destekleme, toplumsal yapı ile birey arasındaki ilişkinin vurgulanması gibi yaklaşımları, yapılandırmacı eğitim kuramında da karşılık bulmaktadır. Özellikle yapılandırmacı eğitimde, bireyin aktif öğrenme sürecine katılımı, sosyal bağlamın öğrenme üzerindeki etkisi ve yaratıcı materyallerin kullanımı gibi ilkeler (Travis & Lord, 2004; Vygostky, 1978; Bada & Olusegun, 2015), Benjamin'in düşünceleriyle örtüşmektedir. Ancak Benjamin'in eğitime yaklaşımı, yapılandırmacı eğitimden belirgin şekilde farklılaşan bazı yönleri de tespit edilmiştir. Benjamin'in ahlak eğitiminde dinin merkezi rolü, üniversiteleri tinsel dönüşümün merkezi olarak görmesi ve sanat ile estetiği eğitimin temel unsurları arasında konumlandırmasından dolayı yapılandırmacı yaklaşımın seküler, pragmatik ve işlevsel odaklı bakış açısıyla tezat oluşturmaktadır. Bununla birlikte, Benjamin'in teknolojinin eğitimdeki kullanımına yönelik eleştirel duruşu ve estetiğe verdiği önemin yapılandırmacı yaklaşımlarda ancak araçsal bir anlam taşıması, iki yaklaşım arasındaki temel farklılıklar arasında sayılabilir. Walter Benjamin'in eğitim hakkındaki görüşleri neticesinde şu önerileri yapmak mümkündür:

Öneriler

- Ahlak eğitiminde, estetik ve değerlerin tarihsel gelişimine vurgu yapılabilir. Bu yaklaşım, öğrencilerin etik ve estetik kavramları bir bütün olarak anlamalarını sağlayabilir.

- Benjamin'in eleştirileri doğrultusunda, değerler eğitiminde soyut örnekler yerine, öğrencilerin pratik deneyimlerle bu değerleri keşfetmelerine imkân sağlayan etkinlikler düzenlenmelidir.
- Benjamin'in eleştirileri göz önünde bulundurularak, üniversite öğrencilerinin yaratıcı düşünce ve toplumsal dönüşüm odaklı projelere katılımını artıracak katılımlar sağlanabilir. Örneğin, toplumsal sorunları çözmeye yönelik yenilikçi projeler için fonlar oluşturulabilir.
- Çocuk kitaplarının ticari kaygılardan bağımsız bir şekilde estetik, etik ve yaratıcı unsurlarla zenginleştirilmesi sağlanmalıdır. Yazarlara ve yayıncılara, çocuk kitaplarının eğitimdeki rolü konusunda farkındalık kazandırılabilir.
- Benjamin'in yaşadığı dönemde radyo teknolojisinin eğitimdeki rolüne dair tespitleri düşünüldüğünde günümüzde dijital medya platformlarının eğitim amacıyla daha yaratıcı ve etkileşimli bir şekilde kullanımı araştırılabilir.
- Eğitim içeriklerinde tarihsel figürlere yer verilmesi, öğrencilerin kültürel ve tarihsel bağlamda daha bilinçli bir birey olmalarına katkıda bulunabilir.

EK BEYANLAR

Yazar Katkıları

Bu çalışmanın tüm süreci, ilgili yazar tarafından oluşturulmuştur.

Sorumlu Yapay Zeka Beyanı

Bu çalışmanın hiçbir bölümünde yapay zeka desteği alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazar, bu çalışmanın yayınlanmasıyla ilgili herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Etik Onay

Bu çalışma, insan veya hayvan denekler üzerinde doğrudan bir uygulama içermediğinden etik kurul onayı gerektirmez.

KAYNAKLAR

- Akkanat, S. (2022). Bellek, tarih ve siyaset: Walter Benjamin'in tarih metodolojisi. *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 8(4), 1099–1111.
- Alkayış, A. (2021). Eğitim felsefesi perspektifinden dijitalleşme ve Eğitim 4.0. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (BUSBED)*, 11(21), 221–237.

- Bada, S. O., & Olusegun, S. (2015). Constructivism learning theory: A paradigm for teaching and learning. *Journal of Research & Method in Education*, 5(6), 66–70.
- Baviskar, S. N., Hartle, R. T., & Whitney, T. (2009). Essential criteria to characterize constructivist teaching: Derived from a review of the literature and applied to five constructivist-teaching method articles. *International Journal of Science Education*, 31(4), 541–550.
- Beiner, R. (1984). Walter Benjamin's philosophy of history. *Political Theory*, 12(3).
- Beiner, R. (2013). Walter Benjamin'in tarih felsefesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 15, 603–615.
- Benjamin, W. (1993). Tarih kavramı üzerine. In *Son bakışta aşk: Walter Benjamin'den seçme yazılar* (pp. 39–49). Metis Yayınları.
- Benjamin, W. (1999). *Selected writings, Volume 1: 1913–1926* (M. Bullock & M. W. Jennings, Eds.). Harvard University Press.
- Benjamin, W. (2008). The storyteller. In *Illuminations* (H. Zohn, Trans.). Schocken Books.
- Benjamin, W. (2013). *Alman romantizminde sanat eleştirisi kavramı: Sanatta ve edebiyatta eleştiri: Alman romantizminde sanat eleştirisi kavramı* (M. Tüzel, Çev.). İletişim Yayınları.
- Benjamin, W. (2018). *Walter Benjamin kitabı – Seçme yazılar* (T. Tayanç, Çev.). Dipnot Yayınları.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40.
- Buck-Morss, S. (1991). *The dialectics of seeing: Walter Benjamin and the Arcades Project*. MIT Press.
- Canatan, K. (2018). *Eğitim felsefesi*. Beyan Yayınları.
- Demiralp, O. (1999). *Tanrı bakışlı çocuk: Walter Benjamin üzerine 49'a parçalanmış deneme*. Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2011). *The Sage handbook of qualitative research*. Sage.
- Fosnot, C. T. (2013). *Constructivism: Theory, perspectives, and practice*. Teachers College Press.
- Gordon, M. (2009). Toward a pragmatic discourse of constructivism: Reflections on lessons from practice. *Educational Studies*, 45(1), 39–58.
- Guttek, G. L. (2014). *Philosophical, ideological, and theoretical perspectives on education*. Pearson Publisher.
- Gülenç, K., & Kulak, Ö. (2011). Walter Benjamin'de tarih ve ütopya. *Yeditepe Felsefe*, 10, 68–120.
- Harootunian, H. D. (1996). The Benjamin effect: Modernism, repetition, and the path to different cultural imaginaries. In *Walter Benjamin and the demands of history* (pp. 62–87).
- Hein, G. E. (1991). Constructivist learning theory. *Institute for Inquiry*, 14.
- Hildebrandt, C., & Zan, B. (2014). Constructivist approaches to moral education in early childhood. In *Handbook of moral and character education* (pp. 196–213). Routledge.
- Işık, A. D. (2018). Use of technology in constructivist approach. *Educational Research and Reviews*, 13(21), 704–711.
- Leslie, E. (2000). *Walter Benjamin: Overpowering conformism*. Pluto Press.

- Lowy, M. (2016). *Fire alarm: Reading Walter Benjamin's "On the concept of history"*. Verso Books.
- Mollaer, F. (2015). Walter Benjamin'i çağımızda tahayyül etmek. *Cogito*, 52, 236–266.
- Nicaise, M., & Barnes, D. (1996). The union of technology, constructivism, and teacher education. *Journal of Teacher Education*, 47(3), 205–212.
- Noddings, N. (2007). *Philosophy of education*.
- OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. OECD Publishing.
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (1993). *Curriculum: Foundations, principles and issues*. Allyn and Bacon.
- Oskay, Ü. (1982). Walter Benjamin üzerine ve Benjamin'de tarih, kültür ve fantazya. In *Estetize edilmiş yaşam içinde* (Ü. Oskay, Çev.). Dost Kitabevi Yayınları.
- Oskay, Ü. (1985). *Estetik ve politika*. Eleştiri Yayınevi.
- Oskay, Ü. (2000). Walter Benjamin'in Baudelaire üzerine çalışmaları. In *Tek kişilik haçlı seferleri içinde*. İnkılap Kitabevi.
- Özbek, M. (2000a). Walter Benjamin okumak I. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 55(3), 104–131.
- Özbek, M. (2000b). Walter Benjamin okumak II. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 55(3), 104–131.
- Öztürk, M. (2020). *Walter Benjamin'i politik bir düşünür olarak okumak* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Prior, L. (2002). *Using documents in social research* (pp. 1–196). Sage Publications.
- Procyshyn, A. (2014). Walter Benjamin's philosophy of language. *Philosophy Compass*, 9(6), 368–381.
- Siemens, G. (2004). *Connectivism: A learning theory for the digital age*. Elearnspace.
- Siemens, G. (2005). Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 2(1).
- Simpson, J. (1996). Constructivism and connection making in art education. *Art Education*, 49(1), 53–59.
- Sözer, Ö. (1977). Walter Benjamin'de teknoloji felsefesi. *Türkiye Yazıları*, 4, 8–14.
- Travis, H., & Lord, T. (2004). Traditional and constructivist teaching techniques. *Journal of College Science Teaching*, 34(3), 12.
- Uçak, S., & Erdem, H. H. (2020). Eğitimde yeni bir yön arayışı bağlamında “21. yüzyıl becerileri ve eğitim felsefesi”. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 76–93.
- UNESCO. (2015). *Education 2030 framework for action: Towards inclusive and equitable quality education*. UNESCO.
- Ümer, E. (2017). Walter Benjamin'de tipler, imge ve deneyim. *SineFilozofi*, 2(4), 25–55.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes* (Vol. 86). Harvard University Press.
- Weber, S. (1991). Genealogy of modernity: History, myth and allegory in Benjamin's *Origin of the German Mourning Play*. *MLN*, 106(3), 465–500.
- Witte, B. (2002). *Walter Benjamin* (M. Tüzel, Çev.). Yapı Kredi Yayınları.

- Wolin, R. (2023). *Walter Benjamin: An aesthetic of redemption* (Vol. 7). University of California Press.
- Yacavone, K. (2015). *Benjamin, Barthes ve fotoğrafın tekilliği* (S. R. Atay & M. Tumen, Çev.). Hayalperest Yayınları.